

Вих. №1-28.11.2022

Від 28 листопада 2022 року

Щодо пропозицій та зауважень до проекту постанови НКРЕКП «Про встановлення тарифу на послуги з передачі електричної енергії НЕК «УКРЕНЕРГО» на 2023 рік»

Голові Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг

Ущатовському К.В.

03057, м. Київ, вул. Сім'ї Бродських (раніше – вул. Смоленська), 19

Шановний Костянтин Валерійовичу!

Від імені трьох галузевих асоціацій сектору відновлюваної енергетики України: Європейсько-Українського Енергетичного Агентства (ЄУЕА), Української асоціації відновлюваної енергетики (УАВЕ), Української вітроенергетичної асоціації (УВЕА), (далі – Асоціації), які разом об'єднують понад 90% ринку відновлюваної енергетики України, серед учасників якого міжнародні та національні українські інвестори, що інвестували у будівництво електростанцій з відновлюваних джерел енергії в Україні, використовуючи сонце, вітер, біомасу та інші джерела енергії, ми висловлюємо щирю повагу та звертаємось до Вас із наступним.

18 листопада 2022 року на засіданні Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП, Регулятор), серед іншого, було прийнято рішення про схвалення та оприлюднення на офіційному вебсайті НКРЕКП з метою одержання зауважень і пропозицій проекту постанови НКРЕКП «Про встановлення тарифу на послуги з передачі електричної енергії НЕК «УКРЕНЕРГО» на 2023 рік». Схвалений проект постанови разом з обґрунтовальними матеріалами оприлюднено з метою одержання зауважень і пропозицій шляхом розміщення на офіційному вебсайті НКРЕКП: <https://www.nerc.gov.ua/news/oprilyudnyuyetsya-proyekt-postanovy-vstanovlennya-tarifu-na-poslugi-z-peredachi-elektrichnoyi-energiyi-nek-ukrenergo-na-2023-rik>.

Як зазначено в обґрунтуванні щодо схвалення проекту постанови НКРЕКП, Департамент НКРЕКП із регулювання відносин у сфері енергетики опрацював надану НЕК «УКРЕНЕРГО» заяву, додані до неї документи для встановлення тарифу на послуги з передачі електричної енергії на 2023 рік, а також додаткові обґрунтування статей структури тарифу та здійснив перерахунок розміру складових витрат тарифу.

ЄУЕА ознайомилось зі змістом оприлюднених НКРЕКП проекту постанови НКРЕКП «Про встановлення тарифу на послуги з передачі електричної енергії НЕК «УКРЕНЕРГО» на 2023 рік» та обґрунтувальних матеріалів, а також з обґрунтуванням до проекту постанови НКРЕКП «Про накладення штрафу на НЕК «УКРЕНЕРГО» за недотримання вимог нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії, та порушення Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з передачі електричної енергії та проекту розпорядження «Про усунення порушення НЕК «УКРЕНЕРГО»¹ та надає наступні зауваження.

Щодо витрат на виконання спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел, крім приватних домогосподарств

Загальна сума витрат за цією статтею, що передбачається в проекті структури тарифу, становить 19 313 842 тис. грн без ПДВ на 2023 рік та розрахована на підставі таких прогнозних показників:

- прогнозного офіційного курсу гривні до євро на рівні 41.44 грн/євро,
- прогнозного середньозваженого «зеленого» тарифу на електричну енергію на рівні 5 141.18 грн/МВт·год без ПДВ,
- прогнозного обсягу відпуску електричної енергії з альтернативних джерел енергії на рівні 9 544.01 тис. МВт·год,
- прогнозованої ціни продажу ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» електричної енергії, придбаної у виробників електричної енергії з ВДЕ, на рівні 3 150 грн/МВт·год без ПДВ,
- прогнозованої ціни електричної енергії на РДН на рівні 3 200 грн/МВт·год без ПДВ,
- прогнозних витрат щодо фінансування (діяльності) кошторису ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» на рівні 310 000 тис. грн без ПДВ.

Щодо прогнозних офіційних курсів гривні щодо іноземних валют – вважаємо необґрунтованим застосування до річного періоду прогнозування коефіцієнту співвідношення 0.98201809 курсу долара США до євро, що склався з 01.10.2022 по 30.10.2022, оскільки відсутні підстави стверджувати, що саме неповний місяць жовтень 2022 року є визначальним періодом для співвідношення офіційних курсів валют на 2023 рік. Так, коефіцієнт співвідношення курсу євро до долара США змінювався в окремих місяцях 2022 року² таким чином:

01.01.2022 – 31.01.2022 - 1.131851789

¹ <https://www.nerc.gov.ua/storage/app/uploads/public/638/092/a00/638092a00064a754662357.pdf>

² Розраховано з використанням офіційного курсу гривні до іноземних валют (середній за період), опублікованих Національним банком України, <https://bank.gov.ua/ua/markets/exchangerates>

01.02.2022 – 28.02.2022	-	1.135691379
01.03.2022 – 31.03.2022	-	1.124453924
01.04.2022 – 30.04.2022	-	1.085969872
01.05.2022 – 31.05.2022	-	1.055680113
01.06.2022 – 30.06.2022	-	1.058009769
01.07.2022 – 31.07.2022	-	1.010802321
01.08.2022 – 31.08.2022	-	1.01419665
01.09.2022 – 30.09.2022	-	0.992856622
01.10.2022 – 31.10.2022	-	0.982457804
01.11.2022 – 28.11.2022	-	1.01409152
01.01.2022 – 28.11.2022	-	1.055096524

Враховуючи зазначене, пропонуємо скоригувати прогнозний середньозважений «зелений» тариф на 2023 рік для розрахунку статті витрат на виконання спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел, крім приватних домогосподарств, до 5523.77 грн/МВт·год, що розрахований з урахуванням поточного річного співвідношення офіційного курсу євро до долара США на рівні 1.055096524.

Щодо прогнозної ціни продажу ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» електричної енергії, придбаної у виробників електричної енергії з ВДЕ, - в обґрунтовальних матеріалах зазначено, що така ціна (3 150 грн/ МВт·год без ПДВ) визначена з частковим урахуванням небалансів. На жаль, у зв'язку з недостатнім інформуванням громадськості щодо підходу (а саме, формули), що застосовувався при розрахунку зазначеної складової, не можливо зробити належну оцінку коректності такого розрахунку.

Разом з тим, за підрахунками експертів асоціацій прогнозна ціна продажу ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» електричної енергії, придбаної у виробників електричної енергії з ВДЕ у 2023 році, становитиме 2500-2600 грн/МВт·год з урахуванням сезонного коливання цін на ринку електричної енергії, сезонності виробництва електричної енергії з ВДЕ, фактичної структури продажу ДП «Гарантований покупець» електричної енергії на різних сегментах ринку в попередні роки, встановлених цінових обмежень на ринку електричної енергії та справедливим підходом щодо компенсації небалансів ДП «Гарантований покупець» виробниками з ВДЕ.

Таким чином, вважаємо за необхідно здійснити розрахунок витрат на виконання спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел, крім приватних домогосподарств, на 2023 рік з урахуванням прогнозних рівнів складових розрахунку, запропонованими вище.

Додатково, з урахуванням тексту обґрунтовувальних матеріалів зазначаємо про те, що в 2023 році Регулятор не передбачає здійснення компенсації виробникам з ВДЕ їх витрат внаслідок протиправного рішення Регулятора щодо застосування незаконної формули розрахунку частки відшкодування вартості врегулювання небалансу гарантованого покупця. Тому, просимо, при затвердженні тарифу на 2023 рік, визначити, у якій спосіб та строки буде здійснено корегування вартості послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел за минулі періоди (з 15.01.2021 року) на виконання рішення Верховного суду України (постанова від 08.09.2022 по справі № 640/4069/21).

Звертаємо Вашу увагу, що існування дефіциту витрат за цією статтею в структурі тарифу на послуги з передачі електричної енергії 2021 та 2022 року, який виник, серед іншого, внаслідок її зменшення Регулятором на суму видатків, які не були враховані у Державному бюджеті України на відповідні роки на фінансову підтримку ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ», зумовило неповну оплату виробникам з ВДЕ за електричну енергію. При цьому, при затвердженні тарифу на запропонованому Регулятором рівні (522.46 грн/МВт·год без ПДВ) невирішеним залишається питання забезпечення повної оплати виробникам за електричну енергію, відпущену з ВДЕ в 2021 та 2022 роках.

Спрямування в 2022 році НЕК «УКРЕНЕРГО» на користь ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» частини коштів, отриманих від розподілу пропускної спроможності міждержавного перетину, та частини надходжень 2022 року за послуги з передачі електричної енергії покращило, безумовно, стан розрахунків з виробниками з ВДЕ за електричну енергію, відпущену за «зеленим» тарифом в 2021 році, однак, не забезпечило повну оплату. Станом на 21.11.2022 р. розрахунки з виробниками з ВДЕ за жовтень 2021 року становили 89.9% відпущеної в цьому місяці електричної енергії.

Щодо розрахунків в 2022 році - після запровадження в Україні з 24 лютого 2022 року воєнного стану НЕК «УКРЕНЕРГО» припинено авансові платежі та платежі за результатами місяця на користь ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» за послугу із забезпечення в 2022 році збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел. Це призвело до значного погіршення рівня платежів з виробниками з ВДЕ за березень – серпень 2022 року, а також невизначеності щодо рівня оплати в наступних місяцях 2022 року.

З огляду на зазначене та розуміючи, що тариф на послуги з передачі є єдиним, визначеним законодавством джерелом для погашення заборгованості за електричну енергію, відпущену з ВДЕ за «зеленим» тарифом в 2021 та 2022 рока, **вважаємо, що НКРЕКП при визначенні розміру витрат за цією статтею в структурі тарифу на 2023 рік необхідно встановити та оприлюднити яким чином (обсяги та строки) будуть забезпечені повні розрахунки НЕК «УКРЕНЕРГО» з оплати ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» наданої в 2021 та 2022 роках послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел.** При цьому, безумовно, мають бути враховані заплановані НЕК «УКРЕНЕРГО» до кінця 2022 року платежі на користь ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ».

Окремо зазначаємо нашу чітку позицію щодо неприпустимості зменшення цієї статті витрат та надаємо обґрунтування. 11.07.2020 року на засіданні в НКРЕКП, яке відбулось у формі відкритого слухання, прийнято постанову № 1329 «Про внесення змін до постанови НКРЕКП від 10 грудня 2019 року № 2668» (стосовно тарифу на послуги з передачі електричної енергії з 01.08.2020 р.). При цьому, на такому засіданні **Регулятором було враховано лише часткове фінансування статті «витрати на виконання спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів, у тому числі із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел», з урахуванням додаткового залучення НЕК «УКРЕНЕРГО» кредитних коштів для здійснення розрахунків з ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ».** За твердженням Регулятора часткове фінансування цієї статті витрат було застосовано для оптимізації тарифу на послуги з передачі електричної енергії.

В реальності, таке рішення Регулятора призвело до подальшого накопичення в 2020 році заборгованості перед виробниками з ВДЕ. Лише **наприкінці 2021 року за рахунок отриманих НЕК «УКРЕНЕРГО» коштів від випуску п'ятирічних зелених єврооблігацій сталого розвитку на суму 825 млн доларів США (21 422 380 тис. грн, що без урахування ПДВ складає 17 851 983 тис. грн) відбулось погашення заборгованості перед ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» за 2020 рік, що не є витратами НЕК «УКРЕНЕРГО» 2021 року за цією статтею.** Більш того, спрямування таких коштів на розрахунки з ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» за 2021 рік виявлялось неможливим внаслідок відсутності в 2021 році прийнятих Регулятором рішень про затвердження вартості послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел щодо усіх місяців 2021 року. Так, затвердження розміру вартості послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії, наданої ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» у січні – травні, липні, жовтні 2021 року,

відбулось лише в вересні 2022 року, а вартості послуги, наданої у червні, серпні, вересні, листопаді та грудні 2021 – в лютому 2022 року³.

Тому, **вважаємо неприпустимим зменшення витрат за цією статтею, зокрема, й на суму 8 318 274 тис грн (без ПДВ)⁴, як це вирішено Регулятором щодо підготовки проекту рішення щодо встановлення (перегляду) тарифу на передачу електричної енергії НЕК «УКРЕНЕРГО» на 2023 – 2024 роки⁵.**

Крім того, зважаючи на відмову Регулятора, після запровадження в Україні воєнного стану у зв'язку з воєнною агресією РФ проти України, у перерахунку на період з 1 квітня по 30 вересня 2022 року «зелених» тарифів **внаслідок зміни офіційного обмінного курсу гривні до курсу євро**, та фіксацію на зазначений період «зелених» тарифів на рівні, затвердженому на перший квартал 2022 року, **просимо** Вас повідомити про те, коли та у який спосіб Регулятор здійснить дії, спрямовані на такий перерахунок, та **врахувати відповідне зростання середньозваженого «зеленого» тарифу при затвердженні тарифу на послуги з передачі електричної енергії в 2023 році.Щодо витрат на послугу із зменшення навантаження виробником електричної енергії, який здійснює продаж електричної енергії за «зеленим» тарифом або за аукціонною ціною**

Звертаємо Вашу увагу, що на сьогодні на користь виробників з ВДЕ не здійснено жодного платежу з оплати вартості електричної енергії, не відпущеної такими виробниками у результаті виконання ними в період листопад 2019 – грудень 2020 рр. команд оператора системи передачі на зменшення навантаження.

При цьому, згідно Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення умов підтримки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії» від 21 липня 2020 року № 810-IX (пункт 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення») *до запровадження послуги із зменшення навантаження виробником, який здійснює продаж електричної енергії за «зеленим» тарифом або за аукціонною ціною, вартість електричної енергії, не відпущеної за «зеленим» тарифом або за аукціонною ціною виробником електричної енергії з ВДЕ у результаті виконання ним команди оператора системи передачі на зменшення навантаження, відшкодовується такому виробнику оператором системи передачі.*

В червні 2021 року Регулятор при проведенні планової перевірки НЕК «УКРЕНЕРГО» встановив недотримання НЕК «УКРЕНЕРГО» вимог пункту 2

³ Постанова НКРЕКП від 9 вересня 2022 року № 1117, постанова НКРЕКП від 15 лютого 2022 року № 300, постанова НКРЕКП від 11 лютого 2022 року № 254.

⁴ Акт від 28 жовтня 2022 року № 301,

<https://www.nerc.gov.ua/storage/app/uploads/public/638/092/a00/638092a00064a754662357.pdf>

⁵ Рішення НКРЕКП від 25.11.2022 р.

розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення умов підтримки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії» від 21 липня 2020 року № 810-IX⁶. Згідно рішення Регулятора, прийнятого за результатами такої перевірки⁷, НЕК «УКРЕНЕРГО» у строк до 1 вересня 2021 року мав надати до НКРЕКП та Управління НКРЕКП у Києві та Київській області *«інформацію та належним чином завірені копії підтвердних документів щодо проведених та запланованих заходів стосовно відшкодування за не відпущену електричну енергію виробниками, яким встановлено «зелений» тариф, у результаті виконання команд диспетчера на зменшення навантаження протягом 2019 та 2020 років, що має містити, зокрема, але не виключно перелік учасників ринку, терміни здійснення заходів та суми відшкодування»*.

Однак, листом від 31 серпня 2021 року № 01/38060 (вх. НКРЕКП №1088/38-21 від 08.09.2021) НЕК «УКРЕНЕРГО» не надано до НКРЕКП та Управління НКРЕКП у м. Києві та Київській області перелік учасників ринку, терміни здійснення заходів та суми відшкодування⁸.

Оскільки структурами тарифу НЕК «УКРЕНЕРГО» на послуги з передачі електричної енергії в 2020-2022 рр. не було передбачено здійснення таких платежів, **пропонуємо врахувати відповідні витрати при затвердженні тарифу на послуги з передачі електричної енергії на 2023 рік.**

Заздалегідь дякуємо за розгляд нашого листа. Ми залишаємось у Вашому розпорядженні для надання будь-яких додаткових коментарів та роз'яснень.

З повагою,

**Полякова К. Д.,
Директор ЄУЕА**

**Конеченков А.Є.,
Голова Правління УВЕА**

**Козакевич О. Ю.,
Голова УАВЕ**

⁶ Постанова НКРЕКП «Про застереження НЕК «УКРЕНЕРГО» щодо недопущення надалі недотримання вимог нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії, порушення Ліцензійних умов з передачі електричної енергії, та здійснення заходів державного регулювання» від 25.06.2021 р. № 1052.

⁷ Підпункт 5 пункту 2 постанови від 25.06.2021 р. № 1052.

⁸ <https://www.nerc.gov.ua/storage/app/uploads/public/638/092/a00/638092a00064a754662357.pdf>

Контактні дані асоціацій:

Асоціація «Європейсько-Українське енергетичне агентство» (ЄУЕА):

Адреса: вул. Дорогожицька 3, UNIT City, корпус В9, каб. 5,

м. Київ, Україна, 04112

Тел.: +38 091 331 00 10

e-mail: office@euea-energyagency.org

www.euea-energyagency.org

Громадська спілка «Українська вітроенергетична асоціація» (УВЕА):

Бізнес-центр «Лаврський»:

вул. Лаврська, 20, оф.316, м. Київ, 01601 Україна

Тел.: +38 050 2232996

e-mail: info@uwea.com.ua,

www.uwea.com.ua

Асоціація «Українська асоціація відновлюваної енергетики» (УАВЕ)

Адреса: 04070, м. Київ, вул. Волоська 31а, офіс 4

Тел. +380 67 364 46 67

e-mail: info@uare.com.ua

www.uare.com.ua